કચ્છી કોષ્ટકો.

(કચ્છ પ્રાંતની નિશાલોને સારૂ)

છપાવી પ્રગટ કરનાર,

શુકલ ગંગાધર શીવનારાયણ

ભુજ દરબારી કન્યાશાલાના મેહેતાજી.

મુંબઈ મધે.

ગીતલાવ નંબર ૬૯૦ વાલા ઘરમાં

વર્તમાન પ્રેસમાં મં૦ હો૦ જાગુસે છાપ્યાં.

ફેબરવારી ૧૮૭૫.

કિંમત ત્રણ આના.

coy

કચ્છી કોષ્ટકો.

કચ્છી ચલણી નાણાનું કોષ્ટક-૧.

૮ બદામ એટલે ૧ ત્રાંબીઓ.
૨ ત્રાંબીયા ,, ૧ દોકડો.
૩ ત્રાંબીયા ,, ૧ આનો અથવા ઢીંગલો.
૪ આના ,, ૧ પાયલું.
૮ આના ,, ૧ આધીલું.
૨ આધીયાં ,, ૧ કોરી.
૫ કોરી ,, ૧ પાંચીઓ.

ી ચલણી નાણાનું બીજું કોષ્ટક-૨.

રૂપાની કોરી એટલે ૧ સોનાની કોરી.
ની કોરી ,, ૧ સોનાની અરધી મોર.
કોરી ,, ૧ સોનાની મોર.

લૂગડાં ભરવાનું કોષ્ટક-૩.

ગજ એટલે ૧ તસુ.
,, ૧ ગજ.
,, ૧ વાર.

કચ્છમા શેરનું કોષ્ટક ૪.

૨॥ નવા દોકડા ભારનું	એટલે	૧ અધોળ.
૨ અધોળ	,,	૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક	,,	૧ પાશેર.
૨ પાસેર	,,	૧ અરધો શેર તથા અચ્છેર.
૩ પાસેર	,,	૧ પોણો શેર.
૪ પાસેર	,,	૧ શેર.

કચ્છમાં મણ સુધી તોલનું કોષ્ટક-૫.

૬ શેર	એટલે	૧ પાંચ શેરી.
૨ પાંચ શેર	,,	૧ દશેરું.
૨ દશેર	,,	૧ અરધો મણ.
૩ દશેર	,,	૧ પોણો મણ.
૪ દશેર	,,	૧ મણ.
૨૦ મણ	,,	૧ ખાંડી.

વાગડમાં ભાયાતી ગામોમાં ભાર

૩॥ શેર	એટલે	૧ પાટવી.
૪ પાટવી	,,	૧ માપ.
૬ માપ	,,	૧ સૈ.
૧૯ સૈ	,,	૧ કળશી.

વાગડમાં ભાયાતી ગામોમાં તાલનું કોષ્ટક-૭.

૪૦	જૂના દોકડા	એટલે	૧ શેર.
૪૦	શેર	,,	૧ મણ.
૨૦	મણ	,,	૧ ખાંડી.

કચ્છમાં અનાજ માપવાનું કોષ્ટક-૮.

૨	ચોથાલાં	એટલે	૧ પવાલું.
૨	પવાલાં	,,	૧ પાટવી.
૮	પાટવી	,,	૧ માપ.
૮	માપ	,,	૧ સૈ.
૧૬	સૈ	,,	૧ કળશી.
૧૦	કળશી	,,	૧ મુડો.

અનાજ માપનું શેરનું કોષ્ટક-૯.

૩।	શેર	એટલે	૧ પાટવી.
૨૬	શેર	,,	૧ માપ.
૪૦	શેર	,,	૧ કાચો મણ.
૪૮	શેર	,,	૧ પાકો મણ.

કર્શી ગુંના તાલનું કોષ્ટક-૧૦.

	એટલે	૧ પાસેર.
[illegible]	,,	૧ શેર.
[illegible]	,,	૧ મણ.
[illegible]	,,	૧ ખાંડી.

સોના રૂપાનું કોષ્ટક—૧૧.

૪ મગ એટલે ૧ રતી.
૩ રતી ,, ૧ વાલ.
૧૬ વાલ ,, ૧ ગદીઆણો.
૩૦॥ વાલ ,, ૧ તોલો.
૨૨ તોલા ,, ૧ શેર.

જમીનનું કોષ્ટક ૧૨.

૩ ગજ એટલે ૧ કરમ.
૨૦ કરમ ,, ૧ વિઘો.
૨૪ વિઘા ,, ૧ ગરાસીઆનો પરાજો.
૩૨ વિઘા ,, ૧ દરબારી પરાજો.

ચુનાના માપનું કોષ્ટક—૧૩

૧૩ આંગળ એટલે ૧ ફરો.
૧૬ ફરા ,, ૧ કળશી.
૧૦ કળશી ,, ૧ મુડો.

લાકડાં માપવાનું કોષ્ટક.

૨૦ વીસવાસી એટલે ૧ વસો.
૨૦ વસા ,, ૧ ગજ.

હાથીદાંતના તોલનું કોષ્ટક—૧૫.

૩૫ દોકડા ભાર એટલે ૧ શેર.
૪૦ શેર „ ૧ મણ.

કચ્છમાં અફીણનાં તોલનું કોષ્ટક—૧૬.

૩૭॥ દોકડા ભાર એટલે ૧ શેર.
૪૦ શેર „ ૧ મણ.

કચ્છમાં કપાસ તથા કાલાના તોલનું કોષ્ટક-૧૭

૬॥ આઠા છશેર એટલે ૧ પાંચશેરી.
૨ પાંચ શેર „ ૧ દશ સેર.
૨૬ શેર „ ૧ અરધો મણ.
૩૯ શેર „ ૧ પોણો મણ.
૫૨ શેર „ ૧ મણ.
૨૦ મણ „ ૧ ખાંડી.

અંજડાનામાં ભાયાતી ગામોમાં ભરપની રીતનું કોષ્ટક—૧૮.

૬॥ પાટવી એટલે ૧ માપ.
૬ ૧૫ „ ૧ સૈ.
„ ૧ ચોથીયું.
પીયાં „ ૧ કળશી.
„ ૧ કળશી.

કચ્છમાં વેપારી લોકોના ગુપ્ત આંકડાની સમજનું કોષ્ટક—૧૯.

૧ લાંબીઓ એટલે ૧ કઠીઓ.
૨ લાંબીયા ,, ૧ બાજો.
૨ દોકડા ,, ૧ ઘેર.
૨॥ દોકડા ,, ૧ કભાઇ.
૩ દોકડા ,, ૧ ઊધાન.
૪ દોકડા ,, ૧ ગોથ.
૪॥ દોકડા ,, ૧ સાડા ચાર ગોથ.
૫ દોકડા ,, ૧ મૂળ.
૬ દોકડા ,, ૧ બેલ.

કચ્છમાં વેપારી લોકોના ગુપ્ત આંકડાની બીજી રીતનું કોષ્ટક—૨૦.

નવાણું બાકી એટલે		૧	વરગ	,,	૯
ઘર	,,	૨	આંગળ	,,	૧૦
ઊધાન	,,	૩	સરખા	,,	૧૧
ગોથ	,,	૪	બાબ	,,	૧૨
મૂળ	,,	૫	ડેતર		૧૩
બેળ	,,	૬	ઘરસમાર		
સમાર	,,	૭	નફર		
ઘરચોક	,,	૮	કોડી		

કંપની નાણાનું કોષ્ટક ૨૧ મું.

૧૨ પઇ	એટલે	૧	આનો.
૧૬ આના	,,	૧	રૂપિઓ.
૧૫ રૂપિઆ	,,	૧	મોહોર.

કંપની નાણાનું બીજું કોષ્ટક—૨૨ મું.

૩ પૈ	એટલે	૧	પૈસો.
૪ પૈસા	,,	૧	આનો.
૨ આના	,,	૧	બેઆની.
૨ બેઆની	,,	૧	પાવલી.
૨ પાવલી	,,	૧	અધેલી.
૨ અધેલી	,,	૧	રૂપિઓ.
૧૫ રૂપિઆની		૧	મોર.

હિંદુઓમાં વખત ગણવાનું કોષ્ટક—૨૩.

૬૦ વિપળ	એટલે	૧	પળ.
૬૦ પળ	,,	૧	ઘડી.
૭॥ ઘડી	,,	૧	પોહોર.
૮ પોહોર	,,	૧	રાત દિવસ.
૧૫ દિવસ	,,	૧	પખવાડીયું.
૨ પખવાડીઆં	,,	૧	માસ.
૧૨ માસ	,,	૧	વરસ.

વખત ગણવાનું બીજું કોષ્ટક—૨૪ મું

૬૦	સેકન્ડ	એટલે	૧ મિનીટ.
૬૦	મિનીટ	,,	૧ અવર (કલાક).
૨૪	અવર	,,	૧ દિવસ.
૭	દિવશ	,,	૧ અઠવાડીયું.
૪	અઠવાડીયાં	,,	૧ માસ.
૫૨	અઠવાડીયાં	,,	૧ વરસ

મુંબઈગરા સરકારી પઈસાની બીજી રીત કોષ્ટક—૨૫ મું.

૧૦૦	રેશ	એટલે	૧ પાવલા.
૪	પાવલા	,,	૧ રૂપિઓ.
૧૫	રૂપિઆ	,,	૧ મોર.

અંગરેજી ચલણી નાણાનું કોષ્ટક—૨૬ મું

૪	ફારદીંગ	એટલે	૧ પેન્સ.
૧૨	પેન્સ	,,	૧ શિલીંગ.
૨૦	શિલીંગ	,,	૧ પૌંડ.
૨૧	શિલીંગ	,,	૧ ગીની.
૫	ગીની	,,	૧ ક્રોન.

અંગ્રેજી જમીન માપવાનું કોષ્ટક—૨૭ મું.

૧૨ ઈંચ	એટલે	૧ ફુટ.
૩ ફુટ	,,	૧ યાર્ડ (વાર).
૫ાા યાર્ડ	,,	૧ પોલ.
૪૦ પોલ	,,	૧ ફરલાંગ.
૮ ફરલાંગ	,,	૧ માઇલ.

લુગડાં ભરવાનું કોષ્ટક—૨૮ મું.

૨ આંગલ	એટલે	૧ તસુ.
૧૨ તસુ	,,	૧ હાથ.
૨ હાથ	,,	૧ ગજ.

વિઘાં માપવાનું કોષ્ટક—૨૯ મું.

૮ આડાજવ	એટલે	૧ આંગળ.
૪ આંગળ	,,	૧ મુઠી.
૩૫ મુઠી	,,	૧ કાઠી.
૨૦ કાઠી	,,	૧ વસો.
૨૦ વસાનો	,,	૧ વિઘો.

જમીન લાંબી માપવાનું કોષ્ટક—૩૦ મું.

૮ જવ	એટલે	૧ આંગળ.
૨૪ આંગલ	,,	૧ હાથ.
૪ હાથ	,,	૧ દંડ.

૨૦૦૦ દંડ	,,	૧ ગાઉ.
૨ ગાઉ	,,	૧ ગવ્યતી.
૨ ગવ્યતી	,,	૧ જોજન.

અંગરેજી ઘન માપવાની રીત કો૦—૩૧ મું.

૧૭૨૮ ઘનઇંચ	એટલે	૧ ઘન ફુટ.
૨૭ ઘનફીટ	,,	૧ ઘન યાર્ડ.

અંગરેજી ચોરસ જમીન માપવાનું કો૦-૩૨.

૧૪૪ ચોરસ ઇંચ	એટલે	૧ ચોરસ ફુટ.
૯ ચોરસ ફુટ	,,	૧ ચોરસ યાર્ડ.
૩૦। ચોરસ યાર્ડ	,,	૧ ચોરસ પોલ.
૪૦ ચોરસ પોલ	,,	૧ રૂડ.
૪ રૂડ	,,	૧ એકર
૬૪૦ એકર	,,	૧ મૈલ.

હીરા મોતી તોલવાનું કોષ્ટક—૩૩ મું

૧૬ બદામ	એટલે	૧ દોકડો.
૬। દોકડા	,,	૧ આનો.
૧૬ આના	,,	૧ ટકો.
૧૩॥। ટકા	,,	૧ રતી.
૨૪ રતી	,,	૧ ટાંક.

સોનું તોલવાનું કોષ્ટક—૩૪ મું.

૮ રતી	એટલે	૧ માસો.
૧૨ માસા	,,	૧ તોલો.
૨૪ તોલા	,,	૧ શેર.

અંગ્રેજી વેપારીના તોલનું કોષ્ટક—૩૫ મું.

૧૬ ડ્રામ	એટલે	૧ ઓંસ.
૧૬ ઓંસ	,,	૧ પૌંડ.
૨૮ પૌંડ	,,	૧ કુવાટર.
૪ કુવાટર	,,	૧ હંડરવેટ.
૨૦ હંડરવેટ	,,	૧ ટન.

અંગરેજી સોનીના તોલનું કોષ્ટક—૩૬ મું.

૨૪ ગ્રેન	એટલે	૧ પેનિવેટ.
૨૦ પેનિવેટ	,,	૧ ઓંસ.
૧૨ ઓંસ	,,	૧ પાઊંડ.

અંગરેજી વઈદાના તોલનું કો૦—૩૭ મું

૨૦ ગ્રેન	એટલે	૧ સ્કુપલ.
૩ સ્કુપલ	,,	૧ ડ્રામ.
૮ ડ્રામ	,,	૧ ઓંસ.
૧૨ ઓંસ	,,	૧ પૌંડ.

અંગરેજી ઊન તોલવાનું કો૦—૩૮ મું.

૧૪ પાઉન્ડ	એટલે	૧ સ્ટોન.
૨ સ્ટોન	,,	૧ ટાડ.
૬॥ ટાડ	,,	૧ ઊવે.
૨ ઊવે	,,	૧ શાક.
૧૨ શાક	,,	લાસ્ટ.

કાગલની ગણતરી કો૦—૩૯ મું

૨૪ કાગલ	એટલે	૧ ધા, દસ્તો.
૨૦ ધા	,,	૧ રીમ.
૨૧॥ ધા	,,	૧ છાપનારનો રીમ
૨ રીમ	,,	૧ બંડલ.

મુંબઈમાં અનાજ ભરવાનું કો૦—૪૦ મું.

૨ પા શેર	એટલે	૧ ટીપરી.
૨ ટીપરી	,,	૧ શેર.
૪ શેર	,,	૧ પાલી.
૧૬ પાલી	,,	૧ ફરો.
૮ પરાની	,,	૧ ખાંડી.
૨૫ ફરા	,,	૧ મુડો.

અંગરેજ લોકના બાર મહીના.|કો૦—૪૧ મું

૧ જાનેવારી.............. ૩૧ (દિવસ.)

૨ ફેબ્રુઆરી.............. ૨૮ ,,

૩	મારચ..................	૩૧	(દિવસ.)
૪	એપ્રિલ..................	૩૦	,,
૫	મે..................	૩૧	,,
૬	જૂન..................	૩૦	,,
૭	જુલાઈ..................	૩૧	,,
૮	આગષ્ટ..................	૩૧	,,
૯	સપટેંબર..................	૩૦	,,
૧૦	અકટોંબર..................	૩૧	,,
૧૧	નવેંબર..................	૩૦	,,
૧૨	ડીશંબર..................	૩૧	,,

હીંદુ લોકના સાત વાર. કો૦—૪૨ મું.

૧	સોમવાર.	સોમે.
૨	મંગલવાર.	ભોમે.
૩	બુધવાર.	બુધે.
૪	ગુરૂવાર.	ગરેઉ.
૫	શુક્રવાર.	શુક્રે.
૬	શનિવાર.	શનેઉ.
૭	રવિવાર.	રવેઉ.

હિંદુ લોકના બાર મહિના. કો૦—૪૩.

૧	કાર્તક.	૪	મહા.
૨	માગશર.	૫	ફાગણ.
૩	પોષ.	૬	ચૈત્ર.

૭	વૈશાખ.	૧૦	શ્રાવણ.
૮	જેઠ.	૧૧	ભાદરવો.
૯	આષાડ.	૧૨	આશો.

હીંદુ લોકની પંદર તિથિ.

શુદ તથા વદ—કો૦ ૪૪ મુ

૧	પડવો.	૯	નોમ.
૨	બીજ.	૧૦	દશમ.
૩	ત્રીજ.	૧૧	અગિઆરસ.
૪	ચોથ.	૧૨	બારસ.
૫	પાંચેમ.	૧૩	તેરસ.
૬	છઠ.	૧૪	ચૌદશ.
૭	સાતેમ.	૧૫	પુનેમ અથવા અમાસ.
૮	આઠમ.		

અઢાર અંક સંખ્યા ગણવાની રીત—૪૫

૧ એક.

૧૦ દશ.

૧૦૦ શો.

૧૦૦૦ હજાર.

૧૦૦૦૦ દશ હજાર.

૧૦૦૦૦૦ લાખ.

૧૦૦૦૦૦૦ દશ લાખ.

૧૦૦૦૦૦૦૦ કરોડ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦ દશ કરોડ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦ અબજ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ દશ અબજ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ ખર્વ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ નીખર્વ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ મહાપદમ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ શંકુ.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ જલદી.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ અંત્ય.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ મધ્ય.

૧૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦ પરાર્ધ.

પરચુરણ લેખાંની કુંચીઓ.

શેરના ભાવ ઉપરથી.

૧. જેટલે રૂપિએ શેર તેથી અઢીગણે દોકડે રૂપિઆ ભાર. પા રૂપિએ શેર હોયતો અરધ દોકડે બે બદામે રૂપિયા ભાર. અરધે રૂપિએ હોયતો સવા દોકડે, અને પોણે રૂપિએ હોયતો પોણે બે દોકડે બે બદામે રૂપિયા ભાર.

૨. જેટલે રૂપિએ શેર તેથી અરધે આને સવા રૂપિયા ભાર, તેટલે આને અધોળ, ને તેથી બમણે આને નવટાંક.

૩. શેરનો ભાવ જેટલા રૂપિઆ હોય તેને જેટલા

રૂપિઆ ભારનું કરવું હોય તેટલાએ ગુણીને ગુણાકારમાંથી જમણી બાજુનો એક આંકડો મુકી દેતાં બાકી રહે તેટલાં પાવલાં, ને મુકી દીધેલા આંકડાને અઢીગણા કરતાં જે આવે તેટલા દોકડા જાણવા.

૪. જેટલે આને શેર તેથી અઢીગણી બદામે રૂપિઆ ભાર. પા આને શેર હોયતો અરધી બદામે બે વીસવાસાએ રૂપિઆ ભાર. અરધે આને હોયતો સવા બદામે, ને પોણે આને હોયતો પોણી બે બદામ ને બે વીસવાસાએ રૂપિઆ ભાર.

૫. જેટલે આને શેર તેથી પોણી પાઇએ અધોળ.

૬. જેટલે પદીએ શેર તેના અરધથી સવાગણે રૂપિએ મણ.

૭. જેટલે દોકડે શેર તેટલી બદામે અધોળ.

મણીકાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ મણ તેથી અઢીગણે દોકડે શેર. પા રૂપિએ મણ હોયતો અરધે દોકડે બે બદામે શેર, અરધે હોયતો સવા દોકડે, ને પોણે હોયતો પોણે બે દોકડે બે બદામે શેર.

૨. જેટલે રૂપિએ મણ તેટલા દોકડાનું સોળ રૂપિઆ ભાર.

૩. જેટલે રૂપિએ મણ તેટલા આનાનું અઢી શેર, તેથી અરધા આનાનું સવાશેર ને તેટલાજ રૂદીયાનું અશેર ને નવટાંક. અને તેટલા ઊપ આનાનું સવા છ રૂપિઆ ભાર.

૪. જેટલે રૂપિએ મણ તેટલી બદામે રૂપિઆ ભાર.

૫ જેટલે આને મણ તેથી અઢીગણી બદામે શેર.

૬. જેટલે આને મણ તેટલી વીસવાસીએ રૂપિઆ ભાર.

૭. જેટલે આને મણ તેથી પોણી પાઇએ અઢી શેર.

૮. એક રૂપિઆનું જેટલા મણ તેટલા શેરના અડા દોકડા તથા તેથી અરધા શેરનો સવા દોકડો.

કોથળાનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ કોથળો તેટલે દોકડે બશેર અને તેથી અરધે દોકડે શેર અને તેટલી બદામનું નવટાંક.

૨. જેટલે રૂપિએ કોથળો તેથી વીશગણે દોકડે મણ.

૩. જેટલે રૂપિએ કોથળો તેટલા આનાનું ૧૨॥ શેર અને તેટલાંજ ફદીયાંનું ૩)= મણ શેર ને નવટાંક.

૪. જેટલે આને કોથળો તેથી સવાગણે દોકડે મણ.

૫. જેટલે આને કોથળો તેથી અરધી બદામે શેર.

હારાનાં લેખાની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ હારો તેથી સવાગણે દોકડે ૩॥ શેર. તેટલાં ફદીઆનું સવા ચાર શેર ને નવટાંક.

૨. જેટલે રૂપિએ હારો તેટલા આનાનું ૧૭॥ શેર.

માણીમાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ માણી તેટલા આનાનું પોણો મણ.

૨. જેટલે રૂપિએ માણી તેથી ૧૬ ગણી પાઈએ અથવા સવા આને ને એક પાઇએ મણ.

૩. જેટલે રૂપિએ માણી તેથી સવાગણે દાકડે ૬ શેર અને તેટલાં ફદીઆનું સાડા સાત શેર.

૪. જેટલે રૂપિએ માણી તેથી અઢી ગણી બદામનું ૭॥ શેર અને તેટલી બદામનું ૧૨ રૂપિઆ ભાર.

કળશીનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ કળશી તેટલે આને મણ.

૨. જેટલે રૂપિએ કળશી તેથી સવા ગણે દાકડે આ-ઠ શેર અને તેટલાં ફદીયાંનું ૧૦ શેર.

૩. જેટલે રૂપિએ કળશી તેથી અઢી ગણી બદામે શે-ર અને જેટલે ફદીએ શેર તેથી દસ ગણે રૂપિએ કળશી.

૪. જેટલે રૂપિએ કળશી તેટલી વીસવાસીએ રૂપિ-આ ભાર અને તેટલી બદામે ૧૬ રૂપિઆ ભાર.

૫. જેટલે આને કળશી તેથી પોણી પાઈએ અથવા સવા છ ગણી બદામે મણ.

૬. જેટલે આને કળશી તેથી અઢી ગણી વીસવાસી-એ શેર.

ખાંડીનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ ખાંડી તેટલા આનાનું સવા મણ.

ખાંડી તેથી ાંચ ગણે દાકડે મણ.

૩. જેટલે રૂપિએ ખાંડી તેટલા દોકડાનું આઠ શેર અને તેટલાં ફદીયાંનું ૧૨॥ શેર.

૪. જેટલે રૂપિએ ખાંડી તેટલી બદામનું અછેર.

૫. જેટલે રૂપિએ ખાંડી તેથી બમણી બદામે અથવા અરધી રેશે શેર.

૬. જેટલે રૂપિએ ખાંડી તેથી બમણી વીશવાસીએ અધોળ.

૭. જેટલે આને ખાંડી તેથી પાંચ ગણી બદામે મણ.

૮. જેટલે આને ખાંડી તેથી બમણી વીશવાશીએ શેર.

૯. જેટલે આને ખાંડી તેટલી બદામનું આઠ શેર.

૧૦. જેટલે ફદીએ શેર તેથી સાડે બાર ગણે રૂપિએ ખાંડી અથવા તેથી દશગણે આને મણ.

૧૧. જેટલે આને શેર, તેથી અઢીગણે રૂપિએ મણ તથા ૫૦) ગણે રૂપિએ ખાંડી.

મોટા હારાનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ હારો તેથી સવાગણે દોકડે સાડા દશ શેર.

૨. જેટલે રૂપિએ હારો તેટલા આનાનું ૫૨॥ શેર. તેટલાં ફદીઆંનું ૧૩ શેર ને નવટાંક. અને તેટલી બદામનું શેર ૦॥૧ રૂપીઆ ભાર.

ભારનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ ભાર તેટલા આનાનું દોઢમણ.

૨. જેટલે રૂપિએ ભાર તેથી સવાગણે દોકડે ૧૨ શેર, ને તેટલાં ફદીઆંનું પંદર શેર.

૩. જેટલે રૂપિએ ભાર તેથી આઠગણી પાઇએ મણ અને તેટલી પાઇનું પાંચ શેર.

૪. જેટલે રૂપિએ ભાર તેથી સવાગણી બદામે પોણો શેર અથવા તેટલી બદામે શેર ૦॥૪ રૂપિઆ ભાર.

ગાસીનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ ગાસી તેટલા આનાનું ૭૫ શેર અથવા પોણા બે મણને પાંચ શેર.

૨. જેટલે રૂપિએ ગાસી. તેટલા દોકડાનું ૧૨ શેર, તેટલાં ફદીઆંનું ૧૮॥ શેર.

૩. જેટલે રૂપિએ ગાસી તેટલી બદામનું પોણો શેર.

૪. જેટલે આને ગાસી તેટલી બદામનું ૧૨ શેર તથા તેટલી વિશવાશીનું પોણો શેર.

૫. જેટલે રૂપિએ ગાસી તેટલા સેંકડાના શેર જેટલે દોકડે મણ.

બેડીઆંનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ બેડાંઉ તેથી અરધે આને મણ.

૨. જેટલે રૂપિએ બેડાંઉ તેથી સવાગણે દોકડે ૧૬ શેર, અને તેટલાં ફદીયાંનું અધમણ.

૩. જેટલે રૂપિએ બેડીઊં તેથી સવાગણી બદામે શેર.

૪. જેટલે રૂપિએ બેડીઊં તેથી સવાગણી વીશવાસીએ અધોળ.

૫. જેટલે આને બેડીઊં તેથી સવાગણી વીશવાસીએ શેર.

સોના રૂપાનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ તોલો તેથી અરધે રૂપિએ ગદીઆણો.

૨. જેટલે રૂપિએ તોલો તેથી અરધે આને વાલ.

૩. જેટલે રૂપિએ તોલો તેથી બમણી પાઇએ રતી.

૪. જેટલે રૂપિએ તોલો તેથી અરધી પાઇએ મગ.

ગદીઆણા લેખે.

૧. જેટલે રૂપિએ ગદીઆણો તેટલે આને વાલ.

૨. જેટલે રૂપિએ ગદીઆણો તેથી ચોગણી પાઇએ રતી.

૩. જેટલે રૂપિએ ગદીઆણો તેટલી પાઇએ મગ.

૪. જેટલે આને ગદીઆણો તેથી દશ ગણી બદામે અથવા પોણી પાઇએ વાલ.

૫. જેટલે આને ગદીઆણો તેટલી પા પાઇએ રતી.

૬. જેટલે દોકડે ગદીઆણો તેટલી બદામે વાલ.

જમીનનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ વિઘું તેથી પાંચગણે દોકડે વસો.

૨. જેટલે રૂપિએ વીધું તેથી પા ગણે દોકડે અથવા એક રેસે કાઠી અથવા વીશવાશી.

૩. જેટલે આને વીઘું તેથી પાંચગણી બદામે વસો.

૪. જેટલે આને વીધું તેથી પા ગણી બદામે કાઠી.

૫. જેટલે રૂપિએ વસો તેથી પાંચ ગણે દોકડે કાઠી.

૬. જેટલે આને વસો તેથી પાંચ ગણી બદામે વીશવાસી.

સેંકડાનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ સેંકડો તેટલે દોકડે નંગ.

૨. જેટલે આને સેંકડો તેટલી બદામે નંગ.

૩. જેટલે ફદીએ શેંકડો તેથી પા ગણી બદામે નંગ.

કુંડીના હીસાબની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ કુંડી તેથી પાંચગણે દોકડે નંગ.

૨. જેટલે આને કુંડી તેથી પાંચગણી બદામે નંગ.

૩. જેટલે ફદીએ કુંડી તેથી સવાગણી બદામે નંગ.

લુગડાંનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપિએ ગજ તેટલા આનાનો દોઢ તસુ.

૨. જેટલે રૂપિએ ગજ તેથી આઠગણી પાઈએ તસુ.

૩. જેટલે આને ગજ તેથી અરધી પાઈએ તસુ.

હજાર બંધી નંગ ગણીને વેચાએછે તેની કુંચી.

૧. જેટલે રૂપિએ હજાર તેથી દશગણે દોકડે ૧૦૦

૨. જેટલે રૂપિએ હજાર તેટલે દોકડે દસ, તેટલી રેસે અથવા પા દોકડે સો ને તેટલી બમણી બદામે ૧૧

૩. જેટલે આને હજાર તેટલી બદામે દશ. કુદીઆંની એક પુળી હોયતો ૧પા = હજાર પડે તે યાદ રાખવું. પછી કુદીયાંની જેટલી પૂલી કહી હોયતે તેટલી પુલીએ સાડા પંદર ને બેઆના ને ભાગ્યાથી જેટલા રૂપિઆ આવે તેટલાએ હજાર પડે.

શેરીઆં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ સેર તેથી અડધેગણે ઠીંગલે દોકડા બાર. પા કોરીએ સેર હોયતો ત્રણ ગણી બદામે દોકડા બાર. અડધી કોરીએ સેર હોયતો પુણેગણે લાંબીએ દોકડા બાર પુણી કોરીએ શેર હોયતો નવગણી બદામે દોકડા બાર.

૨. જેટલી કોરીએ સેર તેટલે ઠીંગલે અધોળ અને તેથી બમણે ઢીંગલે નવટાંક.

૩. જેટલ ઢીંગણે અધોળ તેટલી કોરીએ શેર.

૪. જેટલે ઢીંગલે નવટાંક તેથી અડધી ગણી કોરીએ ૧ શેર.

૫. જેટલ ઢીંગલે દોકડા બાર તેથી બમણી કોરીદ શેર.

એક કોરીના ભાવ ઊપરથી.

૬. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા દોકડા ભારનો અંડ઼ઘા ઢીંગલા.

૭. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા મણની અડતાલીસ કોરી.

મણનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ મણ તેટલે ત્રાંબીએ શેર. પા કોરીએ મણ હોયતો બમણી બદામે શેર. અડધી કોરીએ મણ હોયતો અડધે ગણે ત્રાંબીએ શેર.

૨. જેટલી કોરીએ મણ તેટલે દોકડે બશેર અને તેટલે ઢીંગલે ત્રણ શેર. (પાકા અઢી શેર.)

૩. જેટલી કોરીએ મણ તેથી બમણે ઢીંગલે પાંચ શેર (કાચા છ શેર.)

૪. જેટલી કોરીએ મણ તેટલી બદામનું નવટાંક અને તેથી અડધી ગણી બદામે અધોળ.

૫. જેટલી કોરીએ શેર તેથી પા ગણી બદામે દોકડાભાર

૬. જેટલે ત્રાંબીએ શેર તેટલી કોરીએ મણ.

૭. જેટલે ઢીંગલે અઢી શેર (કાચા ત્રણ શેર) તેટલી કોરીએ મણ.

૮. જેટલે ઢીંગલે ૫ તેથી અડધી ગની કોરીએ મણ.

૯. કોરીનું જેટલા મણ તેટલા શેરનો ૬૬ ત્રાંબીઓ.

૧૦. ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા મણની ૩ ત્રણ કોરી.

૧૧. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલા મણની બે કોરી.

૧૨. ત્રાંબીઆનું જેટલા શેર તેટલા મણની ૧ કોરી.

કળશીનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ કળશી તેટલે ઢીંગલે સઇ

૨. જેટલી કોરીએ કળસી તેથી ત્રણગણી બદામે માપ.

૩.. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી છ ગણે અધાંનીએ ૧ પાટલી.

૪. જેટલી કોરીએ સઇ તેથી બમણે ઢીંગલે માપ.

૫ જેટલી કોરીએ સઇ તેથી પોણે ગણે લાંબાઇ પાટલી.

૬. જેટલે ઢીંગલે સઇ તેટલી કોરીએ કળશી.

૭. જેટલે ઢીંગલે માપ તેથી આઠ ગણી કોરીએ કળશી.

૮. જેટલે ઢીંગલે માપ તેથી અડધી ગણી કોરીએ સઇ.

૯. જેટલે ઢીંગલે પાટલી તેથી ચાર ગણી કોરીએ સઇ.

ખાંડીનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલા ઢીંગલાનું સવામણ.

૨. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેને ૪ ગણી ૫ ભાગતાં જે આવે તેટલા ઢીંગલા એક મણના જાણવા.

૩. જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી સવાગણી કોરીએ ખાંડી.

૪. જેટલે દોકડે શેર તેથી ૪૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.

૫. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી ૬૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.

૬. જેટલે લાંબાએ શેર તેથી ત્રીસ ગણી કોરીએ ખાંડી.

સોના રૂપાના લેખાંની કુંચી.

૧. જેટલી કોરીએ ગદીઆણો તેટલે ઢીંગલે વાલ અને તેટલે લાંબાએ રતી.

૨. જેટલી કોરીએ ગદીઆણો તેથી બમણી બદામે મગ ભાર.

૩. જેટલે આને ગદીઆણું તેથી દોઢગણી બદામે વાર

૪. જેટલે આને ગદીઆનું તેથી બમણે સુવાસીએ મગ ભાર.

૫. જેટલે આને વાલ તેટલી કોરીનું એક ગદીઆણું.

૬. જેટલે વાંબીએ રતી તેટલી કોરીનું ૧ ગદીઆણું.

૭. જેટલી બદામે મગભાર તેથી અડધી ગણી કોરીએ ૧ ગદીઆણું.

૮. જેટલી કોરીએ તોલો તેથી અડધે આને વાલ.

૯. જેટલે કોરીએ તોલો તેથી ચારગણી બદામે રતી.

૧૦. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલી બદામે મગભાર.

૧૧. જેટલે આને વાલ તેથી બમણી કોરીએ તોલો.

૧૨. જેટલે આને રતી તેથી ૭ ગણી કોરીએ તોલો.

૧૩. જેટલે વાંબીએ રતી તેથી બમણી કોરીએ તોલો.

ગજનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે દોકડે ૧ તસુ.

૨. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે વાંબીએ ૧ આંગળ.

૩. જેટલે દોકડે તસુ તેટલી કોરીએ ગજ.

૪. જેટલે વાંબીએ આંગળ તેટલી કોરીનું ગજ.

૫. જેટલે દીગલે ગજ તેટલી બદામે ૧ તસુ.

વરસનાં લેખાની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીઓ વરસ તેને પંદરે ભાગતાં જે આવે તેટલા. દોકડા એક દિવસના.

૨. જેટલી કોરીઓ વરસ તેને ચારે ગુણી ત્રણે ભાગતાં જે આવે તેટલા ઢીંગલા ૧ મહિનાના.

૩. જેટલી કોરીઓ મહિનો તેને ૪ ગુણીને પાંચ ભાગતા જે આવે તેટલા દોકડા એક દિવસના.

૪. જેટલે ઢીંગલે દિવસ તેથી ૨૨ાા ગણી કોરી.

૫. જેટલે દોકડે દિવસ તેથી પંદર ગણી કોરીઓ વરસ.

વ્યાજ ગણવાની રીત.

૧. કોરીઓનો ને મહિનાનો જે ગુણાકાર આવે તેને સર કહેછે.

૨. દહાડા રહયા હોય તો તેવડે રૂપિઆને ગુણીને જે ગુણાકાર થાય તેને ત્રીસે ભાગતાં આવે તે સર.

૩. સેંકડે મહિનાનું એક ટકા પ્રકાણે વ્યાજ હોય તો સર આવે તેને સો વડે ભાગતાં જે ભાગાકાર આવે તેટલી કોરી જાણવી અને બાકી રહેલ હોય તેને ચારે ભાગતાં જે આવે તેટલા દોકડા જાણવા. જેમ ૧-લોસ કોરી ૮ મહિના રહી વ્યાજનો ભાવ ૦ાા ટકા પ્રમાણે શું વ્યાજ થશે?

૩૦
૮
———
૧૦૦)૨૪૦
——— દો.
૨=૪૦ ÷ =૧૦
કો. દો.
૨ ૧૦ ટકા પ્રમાણે વ્યાજ હોયતો થાય.
૦॥
——— જવાબ—કો. દો.
૧) ૫ ૧ ૫ વ્યાજ થયું.

કાગળનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ રીમ તેટલી બદામનું સવા પાનું.

૨. રીમની કોરીઓને ૧૦ થી ભાગતાં જે ભાગાકાર આવે તેટલા ત્રાંબીઆ એક પાનાના થાય.

૩. જેટલી કોરીએ ઘા તેટલા દોકડાનું એક પાનું.

૪. જેટલે ઢીંગલે ઘા તેટલી બદામે ૧ પાનું

૫. જેટલે ઢીંગલે ઘા તેથી સવાગણી કોરીએ ૧ રીમ.

૬. જેટલે દોકડે પાનું તેટલી કોરીનો ૧ ઘા.

કચ્છી મણની ધાત.

શેરની ધાત.

શેરના અધશેરા—૨	શેરના નવટાંક—૮
શેરના પાશેરા—૪	શેરના અધોળાં—૧૬

શેરના રૂપિઆ ભાર—૨૨	પાશેરના—૫॥
પોણા શેરના—૧૬॥	નવટાંકના—૨॥।
અધશેરના—૧૧	અધોળના—૧।=

ઊપલી ધાતની ઊલટ નીચે મુજબ શિખવવી તથા બીજી પણ સઘળી ધાતોની ઊલટ શિખવવાને મહાવરો કરાવવો.

૨—અધશેરે શેર એક.	૧।= સવા રૂપિઆ બે આના ભારનો એક અધોળ.
૪—પાશેરે શેર—૧	૨॥। રૂપિઆ ભારે નવટાંક.
૮—નવટાંકે શેર—૧	૫॥ રૂપિઆ ભારે પાશેર.
૧૬—અધોળે—શેર ૧	૧૧ ભારે અધશેર.
૨૨—રૂપિઆ ભારે શેર—૧	૧૬॥ ભારે પોણો શેર.
	૨૨ ભારે શેર.

મણની ધાત.

૪૦ શેરના મણ લેખે.	મણની સવાશેરી—૩૨
મણના અધમણીઆ—૨	મણના શેર—૪૦
મણના દશશેરા—૪	પોણા મણના—૩૦
મણની પાંચશેરી—૮	અધમણના—૨૦
મણની અઢીશેરી—૧૬	પા મણના—૧૦

૪૮ શેરના મણ લેખે.

મણના અધમણીઆ...૨.	મણના શેર.............. ૪૮
મણના દશ શેરા...... ૪.	પોણા મણના........... ૩૬
મણની પાંચશેરી........ ૮.	અધમણના............ ૨૪
મણની અઢી શેરી... ૧૬.	પા મણના.............. ૧૨
મણની સવાશેરી..... ૩૨.	

ખાંડીની ધાત.

પાંચ મણે પા ખાંડી.	પાંત્રીશ મણે પોણી બે ખાંડી.
દશ મણે અર્ધી ખાંડી.	ચાળીસ મણે બે ખાંડી.
પંદર મણે પોણી ખાંડી.	એંશી મણે ચાર ખાંડી.
વીસ મણે ૧ ખાંડી.	સો મણે પાંચ ખાંડી.
પચીશ મણે સવા ખાંડી.	પાંચસે મણે પચીસ ખાંડી.
ત્રીશ મણે દોઢ ખાંડી.	હજાર મણે પચાસ ખાંડી.

તોલાની ધાત.

તોલા એકના ગદીઆણા ૨.	ગદીઆણા એકના વાલ ૧૬.
તોલા એકમા માસા... ૧૨.	ગદીઆણાની રતી... ૪૮.
તોલા એકના વાલ... ૩૨.	અર્ધા ગદીઆણાના વાલ ૮.
તોલા એકની રતી... ૯૬.	પા ગદીઆણાના વાલ... ૪.

તોલા એકના વાલ—૩૨	વાલ એકની રતી—૩
અર્ધા તોલાના વાલ—૧૬	રતી એકના મગ—૪
પા તોલાના વાલ—૮	રતી એકના ચોખા—૬

દોકડાની ધાત.

કોરી એકના દોકડા ૨૪	અર્ધી કોરીના—૧૨
પોણી કોરીના—૧૮	પા કોરીના—૬

આનાની ધાત.

ચાર આને પાવલું.	બાર આને પોણી કોરી.
આઠ આને આધીલું.	સોળ આને એક કોરી.

કોરીની ધાત.

કોરી એકનાં આધીઆ બે.	કોરી એકના આના સોળ.
કોરી એકના પાવલાં ચાર.	કોરી ૧ ના ત્રાંબીઆ અડતાલીશ.

કોડીની ધાત.

એક કોડીનાં ૨૦ નંગ.	પચીસ નંગે સવા કોડી.
પોણી કોડીનાં ૧૫ નંગ.	તીશ નંગે દોઢ કોડી.
અર્ધી કોડીના ૧૦ નંગ.	પાંત્રીશ નંગે પોણી બે કોડી.
પા કોડીનાં ૫ નંગ.	ચાલીશ નંગે બે કોડી.
પાંચ નંગે પા કોડી.	પીસ્તાલીશ નંગે સવાબે કોડી.
દશ નંગે અર્ધા કોડી.	પચાશ નંગે અઢી કોડી.
પંદર નંગે પોણી કોડી.	પંચાવન નંગે પોણી ત્રણ કોડી.
વીસ નંગે એક કોડી.	સાઠ નંગે ત્રણ કોડી.

ગજની ધાત.

ગજના તસુ ચોવીશ.	અર્ધા ગજના તસુ બાર.
પોણા ગજના તસુ અઢાર.	પા ગજના તસુ છ.

કચ્છમાં ખતો માંડવાની રીત.

૧. આધાર વગરના પૈસા વ્યાજુ ધીરેછે તેને અંગાઉ કરીને લખેછે.

૨. વ્યાજુ પૈસા ઠામ ઊપર ધીરેછે તેને ચીત્ત ઠામ કરીને લખાયછે.

૩. વગર વ્યાજુ પૈસા ઠામસર ધીરેછે તેને વટાંતર અથવા ધાસ ધરેણે લખાયછે.

૪. પૈસા પેટે જે ઠામ દેછે તેમાં અધાટહ મીરાવરં કરીને લખાયછે.

૫. વજે વળતીએ ઠામ ઊપર ખત મંડાયછે તે માંડેલા ઠામની પેદાસ મૂળ કોરીમાં ભરાયછે

૬. વ્યાજુ કોરી પેટે વજે વળતીએ ઠામ મંડાયછે એટલે ઠામની પેદાશ વ્યાજ પેટે જમે કરતાં વધેતા મૂળ કોરી પેટ ભરાયછે.

કચ્છના પ્રગણાના નામ તથા તેના મુખ્ય શેહેર તથા ગામો*

પ્રગણા. મુખ્ય શેહેર તથા ગામ.

૧. પાવર.........ભૂજ–માનકુવા–સુખપર–નિરોણા–માધાપર.

૨. માઆણી... દુધે–લોડાઈ–પદ્ધર.

૩. બન્ની..........બનગી–ડોકડું–લૂણો.

૪. પચ્છમ.........ખાવડા–લુડીઆ–અંધૌ.

૫. ખડીર.........ગઢડો–જતાણ–ધોળા–વીરો.

૬. પ્રાંથળ.........ફતેગઢ–ગેડી–બેલા.

૭. વાગડ..........રાપર-ભચૌ-પલાંસવું-લાકડીઆ-આડેસર.

૮. અંજાર ચોવીસી. અંજાર–તુણાબંદર–નાગલપર–ભીમાસર–રતનાળ.

૯. ભૂવડ ચોવીસી..ભૂવડ–એડોઈ–સંઘડ.

૧૦. હાલા ચોવીસી..ભદ્રેશ્વર–વડાલા–લૂણી.

૧૧. કાંઠી..........માંડવીબંદર–મુંદ્રાબંદર–ગુંદીઆળી–બિદડા–કેરા.

૧૨. મોડાસો..... ભાયર–સાભરાઈ–બારોઈ.

૧૩. અબડાસો.....જખૌબંદર-નળીઆ-કોઠારા-તેરા-સુથરી-મોથાળા–સુમરારોહા–વિંઝાણ.

૧૪. કુંડ.........નારણસરોવર–કોટેશ્વર–ગુઆર.

૧૫. ગરડો.........લખપતબંદર–માતાજીનો મઢ–પાનંધ્રો.

૧૬. માક..........મજલ–નખત્રાણું–દેલો.

પ્રગણાવાર વસ્તી.

પ્રગણા.	વસ્તી.
૧. પાવર..................	૪૦૬૧૯
૨. મીઆણી............	૧૬૬૪૦
૩. બન્ની..........	૩૦૩૪
૪. પચ્છમ..........	૫૭૩૩
૫. ખડીર.........	૧૯૩૩
૬. પ્રાંથળ............	૧૭૩૭૪
૭. વાગડ..............	૯૪૪૯૩
૮. અંજાર ચોવીસી....	૩૦૨૬૬
૯. ભૂચડ ચોવીશી.....	૧૧૯૫૦
૧૦. હાલા ચોવીશી......	૬૨૯૪
૧૧. કંઠી............	૧૩૦૫૯૪
૧૨. મોડાસો..........	૧૦૧૯૭
૧૩. અબડાસો.........	૬૪૩૫૬
૧૪. કંડ.................	૮૧૨૧
૧૫. ગરડો...........	૭૬૪૮
૧૬. માક...............	૩૧૬૦૭

કુલ વસ્તી ૪૮૭૩૦૫

તથા કુલ ગામ ૮૭૮

સમાપ્ત.
